

31986L0653

L 382/17

URADNI LIST EVROPSKIH SKUPNOSTI

31.12.1986

DIREKTIVA SVETA
z dne 18. decembra 1986
o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih

(86/653/EGS)

SVET EVROPSKIH SKUPNOSTI JE

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti, zlasti členov 57(2) in 100 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾,

ker so bile omejitve glede svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev za posredniške dejavnosti v trgovini, industriji in obrti odpravljene z Direktivo 64/224/EGS ⁽⁴⁾;

ker razlike v nacionalnih zakonodajah glede trgovskega zastopanja občutno vplivajo na pogoje konkurence in na opravljanje poklica znotraj Skupnosti ter škodujejo stopnji varnosti trgovskih zastopnikov v njihovih odnosih z naročiteljem, pa tudi varnosti pri sklepanju trgovskih poslov; ker te razlike otežujejo sklepanje in izvajanje pogodb o trgovskem zastopanju med naročiteljem in trgovskim zastopnikom, ki imata sedež v različnih državah članicah;

ker mora blagovna menjava med državami članicami potekati pod pogoji, ki ustrezajo tistim v notranjem trgu in to zahteva približevanje pravnih sistemov držav članic v takšnem obsegu, ki zagotavlja dobro delovanje skupnega trga; ker celo enotne kolizijske norme na področju trgovskega zastopanja ne odpravljajo zgoraj navedenih pomanjkljivosti in zato ne dovoljujejo opustitve predlaganega usklajevanja;

ker je treba pravna razmerja med trgovskimi zastopnikom in naročiteljem obravnavati prednostno;

ker je treba upoštevati načela člena 117 Pogodbe in zaradi napredka uskladiti veljavne predpise držav članic v zvezi s trgovskim zastopanjem;

ker morajo biti odobrena dodatna prehodna obdobja za nekatere države članice, ki se morajo še posebno potruditi, da bi svoje predpise uskladile z zahtevami te direktive glede nadomestil po prenehanju veljavnosti pogodbe med naročiteljem in trgovskim zastopnikom,

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

Področje uporabe

Člen 1

1. Usklajevalni ukrepi, ki jih predpisuje ta direktiva, se nanašajo na zakone in druge predpise držav članic, ki urejajo pravna razmerja med trgovskimi zastopniki in njihovimi naročitelji.
2. V skladu s to direktivo je „trgovski zastopnik“ tisti, ki ima kot samozaposleni posrednik trajno pooblastilo za posredovanje pri prodaji ali nakupu izdelkov za drugo osebo, v nadaljevanju „naročitelj“, ali za posredovanje in sklepanje poslov v imenu naročitelja in za njegov račun.
3. Trgovski zastopnik v skladu s to direktivo ne more biti:
 - oseba, ki ima kot organ pravico, da za neko družbo ali združenje prevzema zavezujoče obveznosti,
 - družbenik, ki je zakonito pooblaščen, da za druge družbenike prevzema zavezujoče obveznosti,
 - stečajni upravitelj, stečajni upravitelj s poslovodnimi pooblastili, likvidacijski ali stečajni upravitelj.

Člen 2

1. Ta direktiva se ne uporablja za:
 - trgovske zastopnike, ki za svojo dejavnost ne prejemaajo plačila,

⁽¹⁾ UL C 13 z dne 18.1.1977, str. 2; in UL C 56 z dne 2.3.1979, str. 5.

⁽²⁾ UL C 239 z dne 9.10.1978, str. 17.

⁽³⁾ UL C 59 z dne 8.3.1978, str. 31.

⁽⁴⁾ UL 56 z dne 4.4.1964, str. 869/64.

- trgovske zastopnike, ki poslujejo na blagovnih borzah ali na borzah kmetijskih pridelkov in surovin,
- organizacijo, ki je poznana pod imenom „Crown Agents for Overseas Governments and Administrations“, ustanovljena v Veliki Britaniji v skladu z Zakonom o Crown Agents iz leta 1979, ali na njene podružnice.

POGLAVJE III

Plačilo

Člen 6

2. Vsaka država članica lahko predvidi, da se direktiva ne uporablja za osebe, ki opravljajo dejavnost trgovskega zastopnika, če je ta v zakonu države članice opredeljena kot popoldanska dejavnost.

1. Če med pogodbenimi strankami ni dogovora glede plačila, ima trgovski zastopnik, ne glede na uporabo obveznih predpisov držav članic o višini plačila, pravico do plačila, ki je običajno v kraju, kjer opravlja svojo dejavnost za zastopanje izdelkov, opredeljenih v pogodbi o trgovskem zastopanju. Če take navade ni, ima trgovski zastopnik pravico do ustreznega plačila, pri katerem se upoštevajo vsi dejavniki v zvezi s poslom.

2. Vsak del plačila, ki variira glede števila ali vrednosti poslov, bo v skladu s to direktivo opredeljen kot provizija.

3. Členi 7 do 12 se ne uporabljajo, če trgovski zastopnik v celoti ali delno ni plačan s provizijo.

POGLAVJE II

Pravice in obveznosti

Člen 3

1. Trgovski zastopnik mora pri opravljanju svojih dejavnosti skrbeti za interese naročitelja in delovati pošteno in v dobri veri.

Člen 7

2. Trgovski zastopnik mora zlasti:

- (a) zavzemati se za posredovanje in morebitno sklepanje poslov, za katere je pristojen;
- (b) posredovati naročitelju vse dostopne informacije;
- (c) upoštevati ustrezna navodila naročitelja.

1. Za sklenitev posla v obdobju, ki ga zajema pogodba o trgovskem zastopanju, ima trgovski zastopnik pravico do provizije:

- (a) če je bil posel sklenjen zaradi njegovega posredovanja; ali
- (b) če je bil posel sklenjen s tretjo osebo, ki jo je že prej pridobil kot stranko pri sklepanju podobnih poslov.

Člen 4

1. Naročitelj mora pri sodelovanju s trgovskim zastopnikom delovati pošteno in v dobri veri.

2. Za posel, sklenjen v obdobju, ki ga zajema pogodba o trgovskem zastopanju, ima trgovski zastopnik pravico do provizije tudi:

- če je pristojen za neko območje ali skupino kupcev,
- če ima za neko območje ali skupino kupcev izključno pravico in če je bil posel sklenjen s stranko, ki pripada temu območju ali skupini kupcev.

2. Naročitelj mora zlasti:

- (a) trgovskemu zastopniku dati na voljo vso potrebno dokumentacijo, ki se nanaša na zadevne izdelke;
- (b) trgovskemu zastopniku priskrbeti vse potrebne informacije za izvajanje pogodbe o trgovskem zastopanju in ga obvestiti v primernem roku, brž ko uvidi, da bo obseg trgovskih poslov občutno nižji, kakor bi lahko pričakoval trgovski zastopnik.

Države članice morajo v svoji zakonodaji predvideti eno od možnosti v zgoraj navedenih alineah.

3. Naročitelj mora poleg tega v primernem roku obvestiti trgovskega zastopnika, ali je posel, ki mu ga je ta posredoval, sprejel, zavrnil ali ne izvedel.

Člen 8

Člen 5

Pogodbene stranke ne smejo odstopati od določb členov 3 in 4.

Za posel, sklenjen po prenehanju veljavnosti pogodbe o trgovskem zastopanju, ima trgovski zastopnik pravico do provizije:

- (a) če je bil posel sklenjen predvsem zaradi njegove dejavnosti v obdobju, ki ga zajema pogodba o trgovskem zastopanju, in če

- je bil sklenjen v primernem roku po prenehanju veljavnosti tepogodbe; ali
- (b) če je v skladu s pogoji, navedenimi v členu 7, naročitelj ali trgovski zastopnik dobil naročilo tretje osebe pred prenehanjem veljavnosti pogodbe.

Člen 9

Trgovski zastopnik nima pravice do provizije, opredeljene v členu 7, če ta v skladu s členom 8 pripada prejšnjemu trgovskemu zastopniku, razen če iz okoliščin izhaja, da je razdelitev provizije med oba trgovska zastopnika upravičena.

Člen 10

1. Provizija zapade, takoj ko in kolikor to zagotavljajo naslednje okoliščine:

- (a) naročitelj je izpeljal posel; ali
- (b) naročitelj bi moral po pogodbi s tretjim izpeljati posel; ali
- (c) posel je izpeljal tretji.

2. Provizija zapade najpozneje takrat, ko tretji izpelje svoj del posla ali bi ga moral izpeljati, če bi naročitelj izpeljal svoj del posla.

3. Provizija se plača najpozneje zadnji dan v mesecu, ki sledi četrtletju, v katerem je zapadla.

4. Dogovori o odstopanju od določb iz odstavkov 2 in 3 na škodo trgovskega zastopnika niso dovoljeni.

Člen 11

1. Pravica do provizije ugasne samo in če:
- je dokazano, da pogodba med tretjim in naročiteljem ne bo izpolnjena, in
 - za to, da pogodba ne bo izpolnjena, ni kriv naročitelj.

2. Provizije, ki jih je trgovski zastopnik že prejel, se morajo vrniti, če pravica do njih ugasne.

3. Dogovori o odstopanju od določb odstavka 1 na škodo trgovskega zastopnika niso dovoljeni.

Člen 12

1. Naročitelj predloži trgovskemu zastopniku obračun pripadajočih mu provizij najpozneje zadnji dan v mesecu tistega

četrtletja, v katerem so zapadle. Ta obračun vsebuje vse pomembne podatke, na podlagi katerih je bil izračunan znesek provizij.

2. Trgovski zastopnik ima pravico zahtevati vse podatke, predvsem izpisek iz računovodskih knjig, ki jih ima na voljo naročitelj in ki jih potrebuje, da preveri znesek provizije, ki mu pripada.

3. Dogovori o odstopanju od določb iz odstavkov 1 in 2 na škodo trgovskega zastopnika niso dovoljeni.

4. Ta direktiva ne posega v nacionalne določbe držav članic, ki trgovskemu zastopniku priznavajo pravico vpogleda v računovodske knjige naročitelja.

POGLAVJE IV

Sklenitev in prenehanje veljavnosti pogodbe o trgovskem zastopanju

Člen 13

1. Vsaka pogodbeni stranka ima pravico, da od druge zahteva podpisani dokument, v katerem je navedena vsebina pogodbe o trgovskem zastopanju, skupaj s poznejšimi spremembami. Te pravice ni mogoče izključiti.

2. Kljub odstavku 1 lahko država članica predpiše, da je pogodba o trgovskem zastopanju veljavna, samo če je sklenjena v pisni obliki.

Člen 14

Pogodba o trgovskem zastopanju, sklenjena za določen čas, ki jo pogodbeni stranki izvajata tudi po tem, ko je potekla, se spremeni v pogodbo o trgovskem zastopanju, sklenjeno za nedoločen čas.

Člen 15

1. Če se pogodba o trgovskem zastopanju sklene za nedoločen čas, jo lahko z vnaprejšnjim obvestilom odpove vsaka pogodbeni stranka.

2. Odpovedni rok znaša en mesec za prvo leto pogodbe, dva meseca za začeto drugo leto, tri mesece za začeto tretje leto in naslednja leta. Pogodbene stranke se ne morejo dogovoriti o krajših odpovednih rokih.

3. Države članice lahko določijo štirimesečni odpovedni rok za četrto leto pogodbe, petmesečnega za peto leto ter šestmesečnega

za šesto in vsa naslednja leta. Odločijo lahko tudi, da se pogodbenestranske ne morejo dogovoriti o krajših odpovednih rokih.

4. Če se pogodbene stranke dogovorijo o daljših odpovednih rokih, kakor so določeni v odstavkih 2 in 3, odpovedni rok, ki ga bo upošteval naročitelj, ne sme biti krajši od tistega, ki ga bo upošteval trgovski zastopnik.

5. Če se pogodbene stranke niso dogovorile drugače, mora odpovedni rok sovpadati s koncem koledarskega meseca.

6. Ta člen se uporablja tudi za pogodbo o trgovskem zastopanju, sklenjeno za določen čas, ki je bila v skladu s členom 14 spremenjena v pogodbo, sklenjeno za nedoločen čas, pod pogojem, da se pri izračunu dolžine odpovednega roka upošteva prej določen veljavni rok.

Člen 16

Ta direktiva ne vpliva na uporabo predpisov držav članic, če ti predvidevajo odpoved pogodbe o trgovskem zastopanju brez odpovednega roka:

- (a) zaradi neizpolnjevanja vseh ali delnih obveznosti ene od pogodbenih strank;
- (b) v primeru izrednih okoliščin.

Člen 17

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi trgovskemu zastopniku po prenehanju veljavnosti pogodbe o trgovskem zastopanju zagotovijo nadomestilo v skladu z odstavkom 2 ali odškodnino v skladu z odstavkom 3.

2. (a) Trgovski zastopnik ima pravico do nadomestila, če in kolikor:

- je naročitelju priskrbel nove stranke ali razširil poslovne stike z obstoječimi strankami in naročitelj še uživa velike prednosti v poslih s temi strankami in
- je plačilo tega nadomestila ob upoštevanju vseh okoliščin ustrezno, predvsem glede provizije, za katero je trgovski zastopnik prikrajšan in ki izhaja iz poslov s temi strankami. Države članice lahko predvidijo, da te okoliščine zajemajo tudi izvajanje ali neizvajanje konkurenčne klavzule v skladu s členom 20;

- (b) znesek nadomestila ne more presežati višine, ki ustreza letnemu nadomestilu, izračunanemu na podlagi letnega povprečja plačil, ki jih je trgovski zastopnik prejemal zadnjih pet let, in če se pogodba sklene za manj kakor pet let, se nadomestilo izračuna glede na povprečje tega obdobja;

- (c) odobritev tega nadomestila trgovskemu zastopniku ne preprečuje uveljavljanja odškodnine.

3. Trgovski zastopnik ima pravico do odškodnine za nastalo škodo zaradi prenehanja pogodbenega razmerja z naročiteljem.

Ta odškodnina se nanaša na prenehanje pogodbenega razmerja in vključuje okoliščine:

- ki trgovskemu zastopniku onemogočajo prejetje provizije, do katere bi bil pri normalnem izvajanju pogodbe upravičen, in naročitelju zagotavljajo pomembne prednosti, povezane z dejavnostjo trgovskega zastopnika,
- ki trgovskemu zastopniku niso omogočili amortizacije stroškov in izdatkov, povzročenih z izvajanjem pogodbe na priporočilo naročitelja.

4. Nadomestilo iz odstavka 2 ali odškodnina iz odstavka 3 je možna tudi, če pogodba preneha veljati zaradi smrti trgovskega zastopnika.

5. Trgovski zastopnik izgubi pravico do nadomestila iz odstavka 2 ali odškodnine iz odstavka 3, če v enem letu od prenehanja veljavnosti pogodbe ne obvesti naročitelja, da namerava uveljavljati svoje pravice.

6. Komisija osem let po uradnem obvestilu o tej direktivi predloži Svetu poročilo o izvajanju tega člena in mu po potrebi pošlje tudi predloge sprememb.

Člen 18

Nadomestila ali odškodnine iz člena 17 ni mogoče zahtevati:

- (a) če je pogodbo razdril naročitelj zaradi kršitev, ki jih gre pripisati trgovskemu zastopniku in ki bi v skladu z nacionalno zakonodajo upravičevala odpoved pogodbe brez odpovednega roka;
- (b) če je pogodbo razdril trgovski zastopnik, razen če to odpoved upravičujejo okoliščine, ki jih gre pripisati naročitelju, ali jo upravičuje starost, slabost ali bolezen trgovskega zastopnika, zaradi česar od njega ni mogoče zahtevati nadaljnega izvajanja dejavnosti;
- (c) če trgovski zastopnik na podlagi dogovora z naročiteljem prenese v pogodbi o trgovskem zastopanju predvidene pravice in obveznosti na tretjega.

Člen 19

Pogodbene stranke pred potekom pogodbe ne morejo odstopati od določb členov 17 in 18 na škodo trgovskega zastopnika.

Člen 20

1. V skladu s to direktivo se dogovor, ki predvideva omejitev poklicne dejavnosti trgovskega zastopnika po prenehanju veljavnosti pogodbe, imenuje konkurenčna klavzula.

2. Konkurenčna klavzula je veljavna samo, če in kolikor:

(a) je bila sklenjena v pisni obliki in

(b) se nanaša na območje ali skupino kupcev z območja, za katero je pristojen trgovski zastopnik, pa tudi na vrsto izdelkov, za katere je imel v skladu s pogodbo pravico do zastopanja.

3. Konkurenčna klavzula velja največ dve leti po prenehanju veljavnosti zastopniške pogodbe.

4. Ta člen ne vpliva na nacionalno zakonodajo, ki določa druge omejitve glede veljavnosti ali uporabe konkurenčnih klavzul ali predvideva možnost, da sodišča zmanjšajo obveznosti pogodbenih strank, ki izhajajo iz takšnega dogovora.

POGLAVJE V

Splošne in končne določbe

Člen 21

Ta direktiva ne zavezuje države članice, da predpiše razkritje podatkov, če bi bilo to v nasprotju z javnim redom.

Člen 22

1. Države članice sprejmejo predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 1. januarja 1990. O tem takoj obvestijo Komisijo. Navedeni predpisi se uporabljajo vsaj za pogodbe, sklenjene po tem, ko so ti predpisi začeli veljati. Za tekoče pogodbe se začnejo uporabljati najpozneje 1. januarja 1994.

2. Po uradnem obvestilu o tej direktivi države članice predložijo Komisiji besedila temeljnih zakonov in drugih predpisov, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

3. Za Irsko in Veliko Britanijo velja namesto 1. januarja 1990, ki je določen v odstavku 1, datum 1. januar 1994.

Za Italijo se za obveznosti iz člena 17 določi datum 1. januar 1993.

Člen 23

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 18. decembra 1986

Za Svet

Predsednik

M. JOPLING